

Tarih Öğretmen Adaylarının “Dursun Dilek Tekniği” ile İşlenen Bir Ders Hakkındaki Düşünceleri

Osman Okumuş*

Makale Geliş Tarihi:21/11/2024

Makale Kabul Tarihi:27/02/2025

DOI: 10.35675/befdergi.1589371

Öz

Öğrenci özellikleri öğrenme-öğretme süreçlerinde dikkate alınması gereken bir konudur. Sınıftaki her bir öğrencinin farklı özelliklere sahip olması daha çok öğrencinin öğrenme sürecine dâhil olduğu süreç tasarımı gerektirmektedir. Bu çalışmada öğrencinin özelliklerini dikkate alan ve işbirlikçi, katılımcı bir teknik olan Dursun Dilek Tekniğinin (Öğrencilerin Yeteneklerine Dayalı Konu Merkezli Öğretim Tekniği) tarih derslerinin öğretiminde kullanımı üzerinde durulmuştur. Temel amaç; tekniğin kullanıldığı örnek bir tarih dersi uygulaması sonrası Dursun Dilek Tekniği hakkında tarih öğretmen adaylarının düşünce ve deneyimlerini tespit etmektir. Nitel araştırmanın doğasıyla ilintili bir şekilde durum araştırması olarak desenlenen çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla 25 Tarih öğretmen adayından veri toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenerek sunulmuştur. Sonuç olarak katılımcıların büyük ölçüde olumlu deneyimler ortaya koyduğu ve tekniğin tarih derslerinin öğretiminde önemli katkılar sağlayacağı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aktif öğrenme, Çoklu Zekâ Kuramı, Dursun Dilek Tekniği, tarih dersleri.

Pre-service History Teachers' Thoughts on a Lesson Taught with “Dursun Dilek Technique”

Abstract

Student characteristics are an issue that should be taken into consideration in learning-teaching processes. The fact that each student in the classroom has different characteristics requires a process design in which more students are involved in the learning process. In this study, the use of the Dursun Dilek Technique (Subject-Centred Teaching Technique Based on Students' Abilities), which is a collaborative and participatory technique that takes into account the characteristics of the student, in the teaching of history lessons is focused on. The main purpose is to determine the thoughts and experiences of pre-service history teachers about the Dursun Dilek Technique after a sample history course application in which the technique is used. In the research, which was designed as a case study in relation to the nature of qualitative research, data were collected from 25 pre-service history teachers through a semi-structured interview form. The data obtained were analysed by content analysis and presented. As a result, it was seen that the participants had positive experiences to a great extent and that the technique would make significant contributions to the teaching of history lessons.

* Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Ankara Türkiye, osmanokumus@aksaray.edu.tr Orcid: [0000-0001-6304-4201](https://orcid.org/0000-0001-6304-4201) 

Kaynak Gösterme: Okumuş, O. (2025). Tarih öğretmen adaylarının “Dursun Dilek Tekniği” ile işlenen bir ders hakkındaki düşünceleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(45), 260-283.

Keywords: *Active learning, Dursun Dilek Technique, history lessons, Multiple Intelligence Theory.*

Giriş

Son dönemlerde eğitim alanında yapılan çalışmalarda “öğrenme” kavramı önem kazanmış ve bu doğrultuda öğrenme süreçlerinde öğrencilerin daha etkin olduğu bir yapı inşa edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerde anlamlı, kalıcı ve işlevsel bir öğrenme sağlamak ve öğrencilerin bu süreçlerde etkin olması için öğretim ortamlarının ve müfredatın düzenlenmesinde tümdengelimci bütünsel yaklaşım etkili olmaya başlamıştır (Şimşek, 2008). Süreç öğrencilerin bireysel farklılık, zekâ, öğrenme stili, ilgi, ihtiyaç, beklenti, yaşantı, imkân gibi faktörleri de dikkate alan bir alana evrilmiştir.

Geleneksel tarih öğretim yaklaşımları giderek geçerliğini kaybetmektedir. Yeni dönemin tarih anlayışı; genç bireyleri, kendi bilgisini oluşturabilecek öğrenme becerisine sahip, sorgulayan, aktif, sorumlu ve katılımcı nitelikte yetiştirmek üzere kurgulanmıştır. Bu yönüyle yeni tarih yaklaşımı tarihin etkili bir şekilde öğrenimine ve öğretimine dayanmaktadır. Öğrenme alanının doğası ve öğrencilerin gelişim özellikleri sürecin tasarımında önemli rol oynamaktadır (Güven vd., 2014). Etkili bir öğrenme için uygun öğrenme ortamının oluşturulması, öğrenmeye uygun öğrenme stratejisinin belirlenmesi, öğrenenin öğrenme sorumluluğunu alması ve öğrenme aşamalarına aktif bir biçimde katılması gerekmektedir (Erdem, 2005).

Öğrencilerin etkili bir şekilde öğrenmesi ve öğrenme süreçlerine aktif olarak katılabilmesi için başta zekâ alanı olmak üzere öğrenciyle ilgili bilişsel, duyuşsal, psikomotor ve sosyal özelliklerinin dikkate alınması gereklilik halini almıştır. Tüm öğrenciler aynı özelliklere sahip değildir. Dolayısıyla herkese standart bir eğitim verilmesi bazı öğrencilerin etkili bir şekilde öğrenememesine neden olacaktır. Borich, Çoklu Zekâ Teorisiyle de bağlantılı olarak; ortak amaçları başarmak için öğrencilere farklı yollar kullanırılması, öğrencilerin ortalama performanslarının yerine ellerinden gelenin en iyisini sergilemesine fırsat verilmesi, öğrencinin başarısını değerlendirmek için alternatif yollar denenmesi ve etkinliklerin öğrencilerin öz benlik algısını geliştirmesi tavsiyesinde bulunmuştur (Borich, 2014). Yine Yılmaz’a göre genç bireylerin sahip oldukları zekâ özellikleri öğrenmelerinin önünde engel değil, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir şekilde öğrenme süreçlerinde değerlendirilmelidir (Yılmaz, 2008).

Tarih derslerinin aktif öğretimi/öğrenimi konusu oldukça önemlidir. Gerek dersin yapısı gerekse de öğrencinin farklılaşan özellik, beklenti, ilgi, ihtiyaç ve yapıları; her bir faktörü olabildiğince dikkate alan öğretim yöntemlerini ön plana çıkarmaktadır. Böylelikle tarih derslerine yönelik birtakım beceriler geliştirip dersin amaçları gerçekleştirilirken öğrencinin de dersi daha kalıcı ve zevkli öğrenmesi sağlanmaya çalışılmaktadır (Akhan, 2022). Genç bireylerin derse etkin katılımını özendirecek, eleştirel ve analitik düşünme, sorgulama, empati gibi becerilerini geliştirecek ve dersi

sevmelerini/derse ilgi duymalarını sağlayacak yöntemlerin tercih edilmesi dersin beklenen hedeflere ulaşmasını kolaylaştıracaktır (Özalp, 2003). Nitekim öğrencilerin çevreye uyumu ve bu çevrede başarılı olması öğrencinin zekâ özelliklerini dikkate alan ve öğrenciyi aktif kılan öğretim yöntemleriyle mümkündür (Başaran, 2004). Tarih derslerinde öğrenciyi aktif ve üretken hale getirecek, dersin öğrenimi ve ders motivasyonu açısından katkı sağlayacak önemli tekniklerinden biri Dursun Dilek Tekniğidir.

Dursun Dilek Tekniği, özellikle Tarih ve Sosyal bilgiler derslerinde diğer derslerin içeriğine bağlı kalmaksızın dersin kendi içerisindeki herhangi bir konuda öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini dikkate alarak bir grupta yer almaları ve bu grupta konuyla ilgili çalışma yapmalarına dayanan bir tekniktir. Tekniğin amacı, her grubun ilgi ve yetenekleri doğrultusunda belirlenen konu çerçevesinde ürün ortaya koymasını sağlamaktır. Bu teknik en az uygulama düzeyinde öğrenmelere olanak tanıyan, etkili öğrenme ortamının sağlandığı, işbirlikçi öğrenmeye dayalı, öğrenci merkezli bir anlayış ortaya koymaktadır (Dilek, 2005). Teknik, Çoklu Zekâyı dikkate alan ve ona uygun bir öğrenme anlayışı sunmaktadır. Çoklu Zekânın her bireyin farklı özelliklere sahip olması ve farklı nedenlerle, farklı yollarla ve farklı hızda öğrenmesi perspektifi (Bümen, 2015) tekniğin de önemli çıkış noktasıdır.

Bu tekniğin tarih dersleri için Çoklu Zekâ Kuramı ile ilintili olarak üç önemli yararı bulunmaktadır: İlk olarak sınıf içerisindeki tüm öğrenciler aynı yolla öğrenmezler bu teknik daha çok öğrencinin öğrenme ihtiyacını karşılamaktadır. İkinci olarak öğrenciler, farklı tarihsel anlatıları/yorumları fark eder ve tarihsel olayları daha iyi değerlendirir. Son olarak bu teknik öğrencilerin öğrendiklerini farklı yollarla ifade etmesine olanak vermektedir (Belenli, 2010). Bu tekniğin önemli bir yararı da tüm sınıfın aktif bir şekilde etkinliğe katılma fırsatının olmasıdır (Yılmaz, 2008). Özellikle kalabalık sınıflarda farklı ilgi ve yetenekte olan öğrencilerin derse motive olması, başarılı-başarısız ayrımı yapılmadan tüm sınıfın etkinlik sürecine katılması, öğrencilerin başarılı olduğu yetenekleri doğrultusunda çalışma fırsatı vermesi, öğrencide var olan yeteneklerin alınan eğitimle daha da geliştirmesi hususlarında teknik önemli fırsatlar sunmaktadır (Dilek, 2005).

Tarihsel düşünme becerisinin tarihi anlama, geçmiş yorumlama ve geçmiş ile günümüz arasında köprü kurma bakımından öğrencilerde geliştirilmesi beklenmektedir (Dilek & Dilek, 2015). Tarihsel düşünme becerisinin gelişimi birbirleriyle bağlantılı olarak; dil ve kavram gelişimi, çağrışımsal düşünme, tarihsel duyarlılık, alan bilgisi, uygun ders materyalleri ve öğretim tekniklerinin kullanımı ile doğrudan ilgilidir (Dilek & Alabaş, 2010). Dolayısıyla bu teknik, tarihsel düşünme becerisinin bileşenlerini karşıladığı için tarihsel düşünme becerisinin gelişiminde etkilidir. Dilek (2007a) tarih öğretiminin amaçlarını genel olarak disiplin içi ve sosyal amaçlar olarak ifade etmiştir. Disiplin içi amaçlar, tarihi geçmişte olduğu gibi anlatma ve öğrencilerde tarihçilerin tarihlerini oluştururken yaşadığı süreçleri gösterme amacıyla öğretilmesine odaklanmaktadır. Sosyal amaçlar ise öğrencilerde tarih

öğretiminin bireyden çok toplumun hizmetinde görülüp öğrencilerin aktif yurttaş haline gelmeleri, bir takım değer ve becerileri kazandırma yönlüdür. Dursun Dilek Tekniği tarih öğretiminin disiplin içi ve sosyal amaçlarına yönelik kazanımları karşılamaktadır.

Geçmişin bilgisi olan tarihin öğretimi kolay bir süreç değildir. Yapılan bazı araştırmalarda (Bkz. Safran, 1993; Şimşek, 2003; Öztaş, 2008; Demircioğlu, 2010; Bal, 2011; Boadu, 2015; LaRoche, 2015; Göksu, 2020; Okumuş, 2020a; Okumuş, 2020b vs.) öğrencilerin tarih derslerine yönelik olumsuz tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir. Olumsuz tutumların yoğunluk noktası ise tarih öğretim süreçlerinden kaynaklanmakta olduğu görülmüştür (Okumuş, 2020b). Dolayısıyla tarih öğretim süreçlerinin iyileştirilmesi ve genç bireylerin derse katılımının sağlanması; üzerinde durulması gereken önemli bir çalışma alanını oluşturmaktadır. Öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılabilecek aktif öğrenme yaklaşımlarına yönelik öğretmen adaylarının daha çok tecrübe kazanması gerekliliği ile ilgili çalışmalar (Akhan, 2022) mevcuttur. Ayrıca araştırma ile ilgili alanyazında görece az sayıda çalışmanın olması tekniğin geliştirilmesi ve tanıtımı konusunda sorunları beraberinde getirmektedir. Nitekim Canbaz (2006), konu ile ilgili daha fazla araştırmanın yapılması çalışmasının sonuçlarını sınamak ve genellemek amacıyla yararlı olacağını belirtmiştir.

Öğrenci yeteneklerine dayalı konu merkezli öğretim tekniği ile ilgili tanıtıcı ilk çalışmalar 2002, 2005 ve 2007(b) yıllarında Dursun Dilek tarafından yapılmıştır. Dilek çalışmalarında tekniği tanıtmıştır. Tekniğin özellikle kalabalık ve bireysel farklılıkların olduğu sınıflarda öğrencilere ilgi ve yeteneğine göre aktif ve işbirlikçi öğrenme ortamı oluşturduğu, öğrencilerin ders başarısını ve motivasyonunu olumlu etkilediği, bilişsel, duyuşsal ve devinışsel yeteneklerini geliştirdiği ifade edilmiştir. Canbaz (2006), ilköğretim 7. Sınıf sosyal bilgiler dersinde tekniği uygulamış ve katılımcıların kalıcılık, ders başarısı ve beceri geliştirme durumlarını karma yaklaşımla incelemiştir. Çalışmada tekniğin öğretme ve öğrenme süreçleri içerisinde; dersin öğretimi, kalıcılığı, ders başarısı, tarihsel ve eğitim sisteminin öngördüğü diğer becerilerin kazanılmasında öğretmen ve öğrenci üzerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz (2008), tekniğin uygulandığı sınıfta öğrenci başarısının arttığı, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiği, öğrencilerin bu teknikle işlenen dersi sevdikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Okumuş ve Güven (2018) tekniğin sınıflarda demokratik kültürün gelişmesine olanak tanıdığını ve öğrencilerin demokratik davranışlar kazanmasını sağladığını belirtmiştir. Onurer (2020), tekniğin kavram öğrenmede kullanılabileceğini ifade etmiştir. Okumuş (2020a)'un demokratik değerlerin öğretimi ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında katılımcılar; bir grup etkinlik içerisinde en beğendikleri etkinlik olarak Dursun Dilek Tekniğini seçmişlerdir. Katılımcıların en çok belirttiği düşünceler olarak tekniğin eğlenceli/ilgi çekici olması, aktif katılımı sağlaması, akılda kalıcılığı sağlaması ve herkesin yetenekli olduğu alanda çalışmaya olanak vermesi düşünceleri dikkati çekmiştir.

Son zamanlarda eğitimde yaşanan değişim ve dönüşüm öğrenci merkezli olarak ilerleme sağlamaktadır. Gerek tarih derslerinin öğretimine yönelik yeni araştırma ihtiyacı gerekse de Dursun Dilek Tekniği hakkında alanyazında yer alan çalışmaların görece yeterli düzeyde temsil edilememesi bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı tekniğin kullanıldığı örnek bir tarih dersi uygulaması sonrası Dursun Dilek Tekniği hakkında tarih öğretmen adaylarının düşünce ve deneyimlerini tespit etmektir. Belirlenen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılacaktır:

- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği kapsamındaki etkinlik hazırlama süreci ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği kapsamındaki etkinlik sunum süreci ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği kapsamındaki etkinlik sürecinde sınıf atmosferi ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği'nin tarih öğretim sürecindeki rolü ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği'nin tarih derslerinde kullanımının olumlu/avantajlı yanları ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği'nin tarih derslerinde kullanımının olumsuz/dezavantajlı yanları ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği'nin tarih öğretim sürecinde kullanımı ile ilgili önerileri nelerdir?

Araştırma kapsamında yanıtları aranan sorular vasıtasıyla katılımcıların teknik kapsamında etkinlik hazırlama süreci ve tekniğin katılımcılarda bıraktığı izlenim ayrıntılarıyla izlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde yöntemsel süreçlere değinilecektir. Araştırmayı tanımlayacak şekilde araştırmanın deseni, katılımcılar, veri toplama aracı, uygulama süreci, veri analizi ve geçerlik-güvenirlilik ile ilgili bilgiler açıklanacaktır.

Araştırmanın Deseni

Araştırma genel olarak Dursun Dilek Tekniği'nin bir program dahilinde uygulanması ve uygulamaya katılan katılımcıların uygulama sırasında yaşadığı deneyimlerin ortaya çıkarılmasına odaklanmaktadır. Deneyimlerin ayrıntılı olarak görülmesi adına araştırmada nitel araştırma yaklaşımı ve bu yaklaşım çerçevesinde durum araştırması deseni tercih edilmiştir. Nitel araştırmalar, bir problemle ilgili olarak bireylerin veya grupların genellikle doğal ortamlarında veri toplanmasına ve toplanan verilerin genel

temalar oluşturacak şekilde analiz edilmesine dayanmaktadır (Creswell, 2013a). Nitel araştırmalarda katılımcıların düşünce ve deneyimleri derinlemesine araştırılır. Katılımcıların görüşleri, yorumları, kullandıkları terimler, yaşadıkları mekânlar, iletişim biçimleri, dünyayı algılama şekli, yaşam tarzı süreç içerisinde değerlendirilmektedir (Bal, 2016). Bu kapsamda katılımcıların teknik uygulama süreci ile ifade ettiği düşünce ve deneyimler arasından amaca uygun ilişkilendirme ve çıkarımlar yapıp temalar oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırmada teknik hakkında ortaya çıkan durumun detaylı incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırmalarda durum araştırması ise bir konunun derinlemesine incelenerek detaylı sonuçlarının ortaya çıkarılmasıdır (Köse, 2013). Başka bir ifade ile durum araştırması belirlenen durumun yoğun bir şekilde çalışılmasına dayanır (Glesne, 2013).

Çalışma Grubu (Katılımcılar)

Araştırmanın çalışma grubunu “Tarih Öğretmen Adayları” oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla öğretmenlik meslek derslerinden olan “Tarih Öğretim Yöntemleri” dersini alan öğrenciler örneklem olarak belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme tanınmış grup üzerinde çalışmanın fayda sağlayacağı durumlarda araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmak amacıyla kullanılır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırma konusu üzerinde katılımcılarla ek görüşme yapma ihtiyacı, işlenecek konunun mevcut durumda katılımcıların aldığı eğitimin bir parçası olması bu örnekleme yönteminin tercih edilmesinin sebeplerindendir. Uygulama için katılımcılar, 2022-2023 Bahar ve 2023-2024 Bahar dönemlerinde “Tarih Öğretim Yöntemleri” dersini alan Tarih öğretmen adayları arasından belirlenmiştir. Bu dersi alan öğrencilerin tercih edilme sebebi dersin asgari düzeyde öğretme perspektifi sunması ve katılımcılara diğer yöntem ve tekniklerle karşılaştırma imkânı sağlamasından kaynaklanmaktadır. Bu dönemlerde belirtilen dersi 43 öğrenci almıştır. Ancak araştırma sürecine katılma ve bu süreç için veri vermede gönüllük ilkesi benimsendiği için sürece dâhil olmak isteyen 25 tarih öğretmen adayı katılımcı olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan 13’ü kız, 12’si erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada katılımcıların uygulamayla ilgili düşünce ve deneyimlerini öğrenme maksadıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama tekniğidir. Katılımcılara önceden belirlenmiş ve görüşme sırasında ortaya çıkan yeni durumlarla ilgili ek sorular sorma imkânı tanıyan esnek bir tekniktir (Güler, Halıcıoğlu & Taşkın, 2013). Yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içeren form, araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve 3 alan uzmanı ve 1 yöntem uzmanının görüş ve önerileri alınmıştır. Formun tasarımı ve soruların anlaşılabilirliği bakımından araştırma sürecine katılmayan 4 öğrenci ile ön görüşme yapılmış ve forma son hali verilmiştir. Katılımcıların Dursun Dilek Tekniği ile ilgili düşünce ve deneyimlerini belirlemeyi amaçlayan form, 8 sorudan oluşmaktadır. Formadaki sorularla katılımcıların etkinlik sürecinde yaşadığı deneyimleri ve etkinliğin katılımcılarda bıraktığı izlenimler ortaya

çıkartılmaya çalışılmıştır. Veri toplama aracı uygulamanın hemen ardından öğrencilere matbu olarak dağıtılmış ve öğrencilerin yaşadığı deneyimlerin ayrıntılı olarak anlatılması istenmiştir. Tam anlaşılamayan yerlerin belirlenmesi ve bazı katılımcılarla ek görüşme yapma isteğinden kaynaklı 7 katılımcı ile ek görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Uygulama Süreci

Uygulama için gerekli etik izinler alındıktan sonra “Tarih Öğretim Yöntemleri” lisans dersini alan Tarih öğretmen adaylarına araştırmaya katılma konusunda duyuru yapılmıştır. Uygulama üç hafta olarak planlanmıştır. Her bir ders 50 dakika olacak şekilde her hafta 2 ders, toplam 6 ders saati araştırma kapsamında çalışmalar yapılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcılara bir ders “Dursun Dilek Tekniği” anlatılmıştır. İkinci ders “II. Dünya Savaşı’nda Türkiye” konu olarak belirlenmiş, konu hakkında anahatlarıyla bilgi verilmiş ve tarih öğretmen adaylarının bir sonraki hafta yapmaları gereken hazırlıklar anlatılmıştır. İkinci hafta üç ve dördüncü derslerde uygulama kapsamında belirlenen etkinlikler yapılmış, üçüncü hafta beş ve altıncı dersler yapılan etkinliklerin sunumuna ayrılmıştır. Altıncı dersten sonra katılımcıların yaşadığı deneyimler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Veri Analizi

Nitel araştırmada veri analizi verilerin hazırlanması, kodlanması, temaların ortaya çıkarılması ve sunulmasını içeren dinamik bir süreçtir (Creswell, 2013b). Başka bir deyişle nitel veri analizi verilerin düzenlendiği, tasniflendiği, sentez ve örüntülerin çıkarıldığı, kavramlara ulaşıldığı ve tüm sürecin raporlandığı keşifsel bir süreçtir (Gürbüz & Şahin, 2014). Katılımcı deneyimlerinin tespitine odaklanan bu araştırmada elde edilen veriler, ifade edilen sürecin bir parçası olarak içerik analizi ile anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Bu analizde araştırmacı katılımcılardan elde ettiği verilerdeki özellikler için belirlediği kodlarla verileri anlaşılır hale getirilir (Dawson, 2015). İçerik analizinde birbirine benzeyen, birbiriyle ilişkili verileri belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek okuyucunun anlayabileceği bir hale getirmek amaçlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Katılımcılardan elde edilen veriler eleştirel okuma neticesinde belli ilişkiler çerçevesinde bir araya getirilerek sunulmuştur.

Bulgular ve Yorumlar

Teknikle ilgili katılımcı deneyimlerine odaklanan bu bölümde; katılımcıların tekniği kullanım süreci ve teknikle ilgili düşüncelerine yer verilmiştir. Bu kapsamda; katılımcıların teknik kapsamında yer aldığı grubu nasıl belirlediği, etkinlikleri hazırlama ve sunma aşamasında yaşadıkları, sınıf atmosferi ve tekniğin tarih derslerinde kullanım durumu hakkında düşünceleri, tekniğin olumlu ve olumsuz yanları ve teknikle ilgili önerileri hakkında görüşleri incelenmiştir. Katılımcıların aynı

soruya birden fazla cevap verdiği için genel olarak cevap sayısı katılımcı sayısından fazla olarak görünmektedir.

Katılımcıların Bulunduğu Grubu Seçme Davranışı ile İlgili Düşünceleri

Dursun Dilek Tekniği'nin uygulaması için bazı gruplar belirlenmiş ve katılımcıların yeteneklerine göre en az bir grupta yer almaları istenmiştir. Katılımcıların bulunduğu grubu seçme nedenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1.

Katılımcıların Bulundukları Grupları Seçme Nedenleri

Düşünceler	f	%
İlgi ve yetenek	16	55,2
İletişim kurma/uyum	6	20,7
Sorumluluk sahibi/çalışkan kişilerle birlikte olma	5	17,2
Eğlenme	2	6,9
Toplam	29	100

Tekniğin uygulanmasından önce katılımcıların teknikle ilgili herhangi bir bilgisinin olmadığı görülmüştür. Katılımcılara teknikle ilgili bilgi verildikten sonra gruplar belirlenmiş ve katılımcıların belirlenen ders günü ve saatinde yönergeye uygun bir şekilde hazırlanmaları istenmiştir. Katılımcıların teknik kapsamında gruplarını belirlerken en çok ilgi ve yeteneği doğrultusunda bir grubun üyesi olduğu görülmüştür. Bunun dışında iyi iletişim kurduğu/uyumlu olduğu arkadaşının olduğu grubu, sorumluluk sahibi/çalışkan kişilerin olduğu grubu, etkinlik sırasında eğleneceğini düşündüğü grubu seçen katılımcılar da bulunmaktadır. Bu durum tekniğin ortaya çıkış amaçlarını karşılamaktadır. Konu hakkında ilgi ve yeteneği doğrultusunda grubunu seçtiğini belirten katılımcılar arasında 22 ve 23 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: K-22: “..Etkinlik için canlandırma grubunu seçtim. Kendi yeteneğime uygun olduğu ve bu yeteneği değerlendirmek için bu grupta yer aldım.” ve K-23 ise “Gazete'nin bana göre olduğunu düşündüğüm için katıldım. Çok fazla insanla iletişime geçmem gerek kalmayacağı için ve Gazete hazırlamanın eğlenceli bir etkinlik olduğunu düşündüğüm için bu grubu seçtim.” düşüncelerini belirtmiştir. Konu hakkında iyi iletişim kurduğu/uyumlu olduğu arkadaşının olduğu grubu seçen 10 numaralı katılımcı; “Kendi yakın arkadaşlarımın olduğu grubu seçtim. Gruptaki arkadaşlarım yakın arkadaşlarım olduğu için eğlenceli ve gayretli bir şekilde çalıştık.” demiştir. Sorumluluk sahibi/çalışkan kişilerin olduğu grubu seçen 1 numaralı katılımcı; “...Ben garantici olmak istedi. Sınıfımızda sorumluluk sahibi ve çalışkan arkadaşlarımız var. Etkinliğin tamamlanacağından emin olmak istedim.” düşüncesini ifade etmiştir. Etkinlik sırasında eğleneceğini düşündüğü grubu seçen 3 numaralı katılımcı ise “Drama etkinliği eğlenceli olur diye düşündüm.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Katılımcıların Teknik Kapsamında Etkinlik Hazırlama Süreci ile İlgili Düşünceleri

Uygulama kapsamında grubunu seçen katılımcılar seçtikleri grup doğrultusunda etkinlik hazırlamışlardır. Katılımcıların etkinlik hazırlama süreci ile ilgili düşünceleri Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2.

Katılımcıların Etkinlik Hazırlama Süreci ile İlgili Düşünceleri

Düşünceler	f	%
Eğlenceli/keyifli bir süreç olması	12	30,8
İşbirlikçi öğrenmeye olanak tanınması	8	20,5
Uyumlu çalışmayı desteklemesi	3	7,7
Eğitici/öğretici olması	3	7,7
Sınıf içi/grup içi iletişimi/etkileşimi güçlendirmesi	3	7,7
Kapsayıcı olması	2	5,1
Aktif öğrenmeyi sağlaması	2	5,1
Verimli olması	2	5,1
Sosyalleşmeye olanak tanınması	2	5,1
Yorucu olması	2	5,1
Toplam	39	100

Katılımcıların teknikle ilgili büyük çoğunlukla olumlu düşünceler ifade ettiği dikkati çekmiştir. Katılımcıların en çok ifade ettiği düşünceler olarak teknik kapsamında yapılan etkinliğe hazırlanma sürecinin eğlenceli/keyifli bir süreç olduğu ve tekniğin işbirlikçi öğrenmeye olanak tanıdığı ön plana çıkmıştır. Bunun dışında teknik kapsamında yapılan etkinliğe hazırlanma sürecinin uyumlu çalışmayı desteklemesi, eğitici/öğretici olması, sınıf içi/grup içi iletişimi/etkileşimi güçlendirmesi, kapsayıcı olması, aktif öğrenmeyi sağlaması, verimli olması, sosyalleşmeye olanak tanınması ve yorucu olması da katılımcılar tarafından belirtilen düşünceler arasındadır. Konu ile ilgili 4, 14, 15, 19 ve 25 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: 4 numaralı katılımcı etkinlik hazırlama sürecinin işbirlikçi, öğretici, eğlenceli, öğretici ve yorucu olmasıyla ilgili “... Grubu belirledikten sonra dersten önce hazırlanmaya başladık. Aslında dersten öncesi de var. Sunuma kadar tam anlamıyla işbirliği ile çalıştık. Herkes isteyerek, keyif alarak kendince bir şeyler kattı. Öğreticiydi. Arkadaşlarımızı daha iyi tanıdık. ... Çalışmayı zamanında tamamlamak için çok efor sarf ettik.” düşüncelerini ifade etmiştir. 14 numaralı katılımcı etkinlik hazırlama sürecinin eğlenceli, öğretici, kapsayıcı ve aktif oluşu ile ilgili “Eğlenerek öğrendik diyebilirim. Hatalarımız da sizin desteğinizle düzeldi. Herkes etkinliğe katıldı. Daha önce sınıfta bu denli bir katılım olmadı.” düşüncelerini belirtmiştir. 15 numaralı katılımcı etkinlik hazırlama sürecinin işbirlikçi, eğlenceli ve sosyalleşme olanağı vermesi ile ilgili “Bu teknik çerçevesinde sınıf içerisinde gruplaşarak hem keyifli hem de güzel bir etkinlik gerçekleştirmiş olduk. Sosyalleşmek için de güzel bir teknik.” ifadelerini kullanmıştır. 19 numaralı katılımcı “Çok eğlenceli ve keyifli bir ortamda hazırlandık. Grup arkadaşlarımızla uyumumuz çok

güzeldi.” diyerek etkinlik hazırlama sürecinin eğlenceli ve uyumlu yönüne; 25 numaralı katılımcı ise *“Uzun zaman sonra başarı durumu düşük olan arkadaşlarım da dâhil herkes derse katıldı.*” diyerek etkinlik hazırlama sürecinin kapsayıcı olması yönüne dikkat çekmiştir.

Katılımcıların Teknik Kapsamında Etkinlik Sunum Süreci ile İlgili Düşünceleri

Uygulamanın tamamlanmasından sonra grupların hazırladıkları etkinlikleri sunmaları istenmiştir. Katılımcıların etkinliklerin sunum süreci ile ilgili düşünceleri Tablo 3’de sunulmuştur:

Tablo 3.

Katılımcıların Etkinliklerin Sunum Süreci ile İlgili Düşünceleri

<i>Düşünceler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Eğlenceli olması	8	17,4
Sınıf hâkimiyeti deneyimi kazandırması	6	13
Öğretme deneyimi kazandırması	6	13
Ortak ürün ortaya koyma hazzı vermesi	3	6,5
Heyecan verici olması	3	6,5
Öğretici olması	3	6,5
Dikkat çekici olması	3	6,5
Özgüven kazandırması	2	4,3
Kendini ifade imkânı tanınması	2	4,3
Faydalı olması	2	4,3
İletişim/etkileşim ortamı oluşturması	2	4,3
Sosyalleşme ortamı oluşturması	2	4,3
Tüm sınıfı işin içine katması	2	4,3
Sorumluluk duygusu kazandırması	2	4,3
<i>Toplam</i>	<i>46</i>	<i>100</i>

Etkinliğin sunum sürecinde birçok katılımcının ilk defa sınıf karşısında bir şeyler sunduğu görülmüştür. Katılımcılar etkinliğin sunum süreci ile ilgili en çok etkinlik sürecinin eğlenceli olması, sınıf hâkimiyeti ve öğretme deneyimi kazandırması düşüncelerini belirtmiştir. Ayrıca katılımcılar; etkinlik sunum sürecinin ortak ürün ortaya koyma hazzı vermesi, heyecan verici bir süreç olması, öğretici ve dikkat çekici olması düşüncelerini ifade etmişlerdir. Ek olarak özgüven kazandırması, kendini ifade imkânı tanınması, faydalı olması, iletişim/etkileşim ve sosyalleşme ortamı oluşturması, tüm sınıfı işin içine katması ve sorumluluk duygusu kazandırması düşünceleri de katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Konu ile ilgili 8, 12, 15, 19, 24 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: 8 numaralı katılımcı *“Hazırlamaktan daha da güzeldi. Önce çocukça şeyler diye düşündüm ama gerçekten eğlendim. Öğretmenin işinin ne kadar zor olduğunu tecrübe ettik. Sınıf idaresi konusunda kendimi geliştirdim. ...”* diyerek sunum sürecinin eğlenceli olması ve sınıf hâkimiyeti deneyimi kazandırması yönünü vurgulamıştır. Sunum sürecinin sınıf hâkimiyeti ve öğretme deneyimi kazandırması özelliğine dikkat çeken 12 numaralı katılımcı *“Sınıf*

içerisinde ve arkadaşlarım karşısında ilk defa sunum yaptığım için güzel bir deneyimdi. ... Hem sınıf kontrolü hem de arkadaşlarıma bir şeyler öğretme fırsatım olması iyiydi.” düşüncesini belirtmiştir. 15 numaralı katılımcı “Grup halinde sınıfın karşısında sunum yapmak hem özgüven açısından hem de sosyalleşmek açısından önemli olduğunu düşünüyorum.” diyerek sunum sürecinin özgüven kazandırması ve sosyalleşme ortamı oluşturması özelliğine dikkat çekmiştir. 19 numaralı katılımcı sunum sürecinin eğlenceli olması, öğretme deneyimi kazandırması ve iletişim ortamı oluşturması ile ilgili “... Arada kopukluklar olsa da birbirimizle iletişimimiz iyiydi. Eğlenceli bir süreç oldu. Ben kendi etkinliğim için bilinmeyen bilgilerden bir şeyler yapmak istedim. Benim sunumumdan arkadaşlarımin yeni şeyler öğrendiğini düşünüyorum. ... Zamanımız olsaydı daha iyi işler de çıkarabilirdik.” demiştir. Etkinlik sunum sürecinin ortak ürün ortaya koyma hazzı vermesi ve faydalı olması ile ilgili olarak 25 numaralı katılımcı “Son sınıfa kadar böyle bir şey yapmamıştık. Öylesine bir şeyler yapalım diyerek başladığımız bir süreçten bir şeyler ortaya çıkarma duygusu tarifsiz. Bize birçok katkı sağladı. ...” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Katılımcıların Tüm Etkinlik Boyunca Sınıf Atmosferi Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcıların tüm etkinlik boyunca sınıf atmosferi ile ilgili düşünceleri Tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4.

Katılımcıların Tüm Etkinlik Boyunca Sınıf Atmosferi ile İlgili Düşünceleri

Düşünceler	f	%
Güzel olması	12	19,7
Eğlenceli olması	10	16,4
Öğretici olması	10	16,4
Tüm sınıfın etkinliklere katılması	6	9,8
Aktif olması	5	8,2
İlgi çekici/merak uyandırıcı olması	5	8,2
Samimi olması	4	6,6
Çalışma odaklı olması	4	6,6
Heyecanlı olması	3	4,9
Verimli olması	2	3,3
Toplam	61	100

Katılımcıların etkinlik boyunca aktif oldukları ve eğlendikleri gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda tüm etkinlik süreci boyunca sınıf atmosferi ile ilgili büyük oranda olumlu düşünceleri dile getirdikleri görülmüştür. Katılımcıların ifadelerinde güzel, eğlenceli ve öğretici en çok tekrar eden düşünceler olmuştur. Bunun dışında sorumlulukların paylaşıldığı, tüm sınıfın etkinliklere katıldığı, aktif, ilgi çekici/merak uyandırıcı, samimi, çalışma odaklı, heyecanlı ve verimli sınıf atmosferi oluştuğuna ilişkin görüşler ifade edilmiştir. Bir katılımcı da gürültülü bir sınıf atmosferinin olduğunu bildirmiştir. Konu ile ilgili 1, 2, 5, 13 ve 6 numaralı katılımcıların

düşünceleri şu şekildedir: 1 numaralı katılımcı sınıf atmosferinin güzel, eğlenceli ve çalışma odaklı olduğuna ilişkin “Gayet güzel ve eğlenceli bir ortam vardı. Tüm sınıf görevini yerine getirmek için elinden geleni yapıyordu. Yapılan işten de keyif alıyordu.” düşüncesini belirtmiştir. Tüm sınıfın etkinliklere katılması, sürecin heyecan ve merak uyandırması ile ilgili 2 numaralı katılımcı; “Etkinlikleri tamamlamak için herkes çalışıyordu. Hazırlanan etkinliklerin farklı olması herkeste merak uyandırdı. Ödevi görmek için herkes heyecanlandı.” demiştir. 5 numaralı katılımcı; “... Tüm etkinlik boyunca sınıftaki herkes meraklı ve öğrenmeye yönelikti. Eğlenceli ve güzel bir etkinlik ortamı vardı. Konu hakkında ders öncesinde malumatım vardı. Ancak etkinlikte birçok şeyi heybeme doldurdum.” diyerek etkinlik süreci boyunca sınıf atmosferinin ilgi eğlenceli, güzel, ilgi çekici/merak uyandırıcı ve öğretici olması boyutlarını vurgulamıştır. 13 numaralı katılımcı “Doğal, samimi bir ortam vardı. Herkes bir şeyler yapmak için koşuşturdu. Bu çalışmaların birçok katkısının olduğunu söyleyebilirim.” diyerek etkinlik süreci boyunca sınıf atmosferinin samimi, aktif ve verimli olmasına değinmiştir. 6 numaralı katılımcı ise sınıf atmosferinin tüm sınıfın etkinliklere katıldığı, herkesin sorumlulukları paylaştığı ancak gürültülü bir sınıf atmosferine işaret ederek; “... Herkesin bir şeyler yaptığı, görev bölüşümünün olduğu ve herkesin verilen görevi yaptığı bir ortam vardı. Ama işin içinde herkes olunca sınıfta çok gürültü oldu. Bazen konuşulanları anlamadığım oldu.” düşüncelerini belirtmiştir.

Katılımcıların Tekniğin Tarih Derslerinde Kullanımı ile İlgili Düşünceleri

Katılımcıların etkinlik sürecindeki deneyimlerinden hareketle Dursun Dilek Tekniği’nin tarih derslerinde kullanımı konusunda düşünceleri öğrenilmiştir. Konu ile ilgili düşünceler Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5.

Katılımcıların Tekniğin Tarih Derslerinde Kullanımı ile İlgili Düşünceleri

Düşünceler	f	%
Dersi eğlenceli/zevкли/keyifli hale getirmesi	13	26,5
Kalıcı öğrenme sağlaması	8	16,3
Herkes kendi yeteneği doğrultusunda çalışma imkânı vermesi	5	10,2
İlgi/dikkat çekici bir teknik olması	5	10,2
Anlaşılır bir teknik olması	3	6,1
Verimli bir teknik olması	3	6,1
Faydalı bir teknik olması	3	6,1
Fazla denenmemiş bir teknik olması	3	6,1
Akıcı bir teknik olması	2	4,1
Öğretici bir teknik olması	2	4,1
Dersin doğasına uygun bir teknik olması	2	4,1
Toplam	49	100

Teknik kapsamında etkinliklere katılan katılımcıların tamamı tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili olumlu görüş bildirmiştir. Katılımcı görüşleri

incelendiğinde en çok tekniğin dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi ve kalıcı öğrenme sağlaması görüşleri belirtilmiştir. Bunun dışında herkese kendi yeteneği doğrultusunda çalışma imkânı vermesi; ilgi/dikkat çekici, anlaşılır, verimli, faydalı, akıcı, öğretici, dersin doğasına uygun, fazla denenmemiş bir teknik olması düşünceleri de ifade edilmiştir. Konu ile ilgili olarak 1, 2, 7, 14 ve 16 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: Dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi ve herkese kendi yeteneği doğrultusunda çalışma imkânı vermesi düşüncelerini ön plana çıkaran 1 numaralı katılımcı; *“Kesinlikle kullanılması gereken bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Derste oldukça keyif aldım. Bir de grubun içinde herkesin kendi güçlü özelliklerini ortaya koyduğu güzel bir yöntem.”* düşüncesini belirtmiştir. 2 numaralı katılımcı; *“Tarihin bilgi ağırlıklı olması insanları yorarken bu teknik ile öğrenme süreci eğlenceli ve kalıcı hale getiriliyor. Bu sayede dersler sıkıcılıktan çıkmış oluyor.”* diyerek tekniğin dersi eğlenceli ve kalıcı hale getirdiğini vurgulamıştır. Dersi eğlenceli/zevkli/keyifli, ilgi/dikkat çekici hale getirmesi ve herkese kendi yeteneği doğrultusunda çalışma imkânı vermesi düşünceleriyle ilgili 7 numaralı katılımcı; *“Teknik ile tarih derslerinin işlenmesi bence oldukça verimli. Çünkü öğrencinin dikkatini çeken etkinlikler var. Aynı zamanda eğlenerek öğreniyorsun. Her öğrencinin öğrenme şekli farklıdır. Görsel, işitsel, sözel ve bu etkinlik yeteneğine göre herkesi derse çekmeye yönelik.”* demiştir. Tekniğin dersi ilgi/dikkat çekici hale getirmesi, anlaşılır ve faydalı olması ile ilgili 14 numaralı katılımcı; *“Konuları daha rahat kavrayabildik. Faydalı oldu. Kendimi bir şeyler kazanmış gibi hissediyorum. ... Klasikleşmiş olan tarih derslerinin işlenmesine farklı bir tarz kazandırdığını ve dersi ilgi çekici hale getirdiğini düşünüyorum.”* ifadelerini kullanmıştır. 16 numaralı katılımcı ise *“Sıkılmadan, uykumuz gelmeden güzel bir sınıf ortamı oldu. Tarihi daha iyi anladık ve kalıcı öğrendik. Başka şeyler de öğrendik. Bence tarih dersleri bu teknik için çok uygun. Daha önce hiç duymamıştım. Sık sık bu teknik kullanılarak dersler daha eğlenceli işlenebilir. ... ”* diyerek tekniğin dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi, kalıcı öğrenme sağlaması, öğretici, dersin doğasına uygun ve fazla denenmemiş olması özelliklerine dikkat çekmiştir.

Katılımcıların Tekniğin Tarih Derslerinde Kullanımının Olumlu/Avantajlı Yönleri ile İlgili Düşünceleri

Katılımcıların etkinlik sürecindeki deneyimlerinden hareketle tekniğin tarih derslerinde kullanımının olumlu/avantajlı yönleri ile ilgili düşünceleri öğrenilmiştir. Konu ile ilgili düşünceler Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6.

Katılımcıların Tekniğin Olumlu/Avantajlı Yönleri ile İlgili Düşünceleri

Düşünceler	f	%
Tekniğin dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi	10	15,2
Tekniğin kalıcı öğrenme sağlaması	8	12,1
Tekniğin ilgi/dikkat çekici olması	6	9,1
Tekniğin iletişim kurma becerisi kazandırması	6	9,1
Tekniğin merak uyandırıcı olması	5	7,6

Tekniğin tüm öğrencileri derse katması	3	4,5
Tekniğin aktif katılım gerektirmesi	3	4,5
Tekniğin dersi anlaşılır hale getirmesi	3	4,5
Tekniğin öğretmene dersi öğretmede kolaylık sağlaması	3	4,5
Tekniğin tarihsel empati becerisi kazandırması	3	4,5
Tekniğin eleştirel düşünme becerisi kazandırması	3	4,5
Tekniğin kendini ifade etme becerisi kazandırması	3	4,5
Tekniğin farklı bakış açılarını görme becerisi kazandırması	2	3
Tekniğin birlikte hareket etme/işbirlikli çalışma becerisi kazandırması	2	3
Tekniğin sosyalleşme becerisi kazandırması	2	3
Tekniğin özgüven becerisi kazandırması	2	3
Tekniğin faydalı olması	1	1,5
Tekniğin verimli olması	1	1,5
Toplam	66	100

Katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili bir takım becerilerin kazanımı ve öğrenme-öğretme süreçlerini olumlu etkileme boyutlarında görüşler ortaya koydukları görülmektedir. Katılımcıların belirttiği beceriler olarak iletişim kurma, tarihsel empati, eleştirel düşünme, kendini ifade etme, farklı bakış açılarını görme, birlikte hareket etme/işbirlikli çalışma, sosyalleşme ve özgüven kazanma dikkati çekmektedir. Öğrenme-öğretme sürecini olumlu etkileme boyutunda beceri kazanımı dışında başka görüşler de bulunmaktadır. Tekniğin dersi eğlenceli/zevкли/keyifli hale getirmesi, kalıcı öğrenme sağlaması, ilgi/dikkat çekici ve merak uyandırıcı olması, tüm öğrencileri derse katması, aktif katılım gerektirmesi, dersi anlaşılır hale getirmesi, öğretmene dersi öğretmede kolaylık sağlaması, faydalı ve verimli olması katılımcılar tarafından ifade edilen diğer düşüncelerdir. Katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımının olumlu/avantajlı yönleri ile ilgili düşünceleri incelendiğinde katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili düşünceleriyle paralellik gösterdiği görülmektedir. Konu ile ilgili 9, 11, 17, 20 ve 21 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: 9 numaralı katılımcı; “*Bu teknik dersi eğlenceli bir hale getirdi. Öğrencinin konuyu daha akılda kalıcı olarak anlamasını sağladı. Ayrıca öğrencinin özgüvenini tazeliyor, iletişim kurmasını sağlıyor. ... Öğrencinin sunum ve anlatım yeteneğini geliştiriyor.*” diyerek tekniğin dersi eğlenceli/zevкли/keyifli hale getirmesi, kalıcı öğrenme sağlaması, iletişim kurma, kendini ifade etme ve özgüven kazanma becerilerini geliştirmesine dikkat çekmiştir. Tekniğin dersi eğlenceli/zevкли/keyifli hale getirmesi ve ilgi/dikkat çekici olması ile ilgili 11 numaralı katılımcı; “*... Sanırım mezun olmadan bu dersteki kadar eğlenemeyeceğiz. Teknik ilgimi çekti. Ben öğrencilerin de ilgisini çekeceğini ve derse keyif alarak katılacağını düşünüyorum.*” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. 17 numaralı katılımcı tekniğin beceri kazandırma yönüne daha çok dikkat çekerek; “*Biz canlandırma grubundaydık geçmişte yaşayan insanların yerine kendini koyma fırsatımız oldu. Kararları sorguladık. Farklı fikirleri tartıştık. Hep birlikte bir şeyler ortaya koyduk. Bence en önemlisi şimdiye kadar çok fırsatımız olmamıştı. Özgüven*

kazandık. Artık başka şeyler yapmak için de istekli olacağım.” demiştir. 20 numaralı katılımcı; “Bu teknik en çok öğretmene yardımcı oluyor. Bir gün öğretmen olursam bu tekniği mutlaka kullanacağım. Sınıftaki en pasif öğrencinin bile kendini, yaptıklarını anlatabildiği, herkesin zevk aldığı bir teknik” diyerek tekniğin öğretmene dersi öğretmede kolaylık sağlaması, kendini ifade etme olanağı sağlaması ve dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi özelliklerine dikkat çekmiştir. Tekniğin dersi daha anlaşılır hale getirdiğini düşünen 21 numaralı katılımcı ise “... Tarih dersleri hep zor dersler olarak bilinir. Bu teknik normal anlatımla anlayamayacağımız şeyleri bizlere öğretti. Tarihin anlaşılabilirliğini gösterdi. ...” olarak düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcıların Tekniğin Tarih Derslerinde Kullanımının Olumsuz /Dezavantajlı Yönleri ile İlgili Düşünceleri

Katılımcıların etkinlik sürecindeki deneyimlerinden hareketle tekniğin tarih derslerinde kullanımının olumsuz/dezavantajlı yönleri ile ilgili düşünceleri öğrenilmiştir. Konu ile ilgili düşünceler Tablo 7’de sunulmuştur:

Tablo 7.

Katılımcıların Tekniğin Olumsuz/Dezavantajlı Yönleri ile İlgili Düşünceleri

Düşünceler	f	%
Süre yönetimi ile ilgili problemlerinin olması	5	27,8
Tekniğin her öğrenciye hitap etmemesi	5	27,8
Dersin detaylı işlenmesine engel olabileceği	2	11,1
Heyecan/stres oluşturmaları	2	11,1
Sınıf yönetiminin zor olması	1	5,6
Bazı etkinliklerin amacına ulaşamaması	1	5,6
Bazı öğrencilerin grup çalışmalarına sınırlı katılmaları	1	5,6
Bilinçsizlik	1	5,6
Toplam	18	100

Katılımcıların önemli bir bölümü (f=15) tekniğin herhangi bir olumsuz/dezavantajlı yönü olmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcı sayısı dikkate alındığında bu önemli bir oran olarak görülmektedir. Tekniğin tarih derslerinde kullanımının olumsuz/dezavantajlı yönleri hakkında en çok ifade edilen görüşler ise süre yönetimi problemleri ve tekniğin her öğrenciye hitap etmemesi düşünceleridir. Bunların dışında dersin detaylı işlenmesine engel olabileceği, heyecan/stres oluşturmaları, sınıf yönetiminin zor olması, bazı etkinliklerin amacına ulaşamaması, bazı öğrencilerin grup çalışmalarına sınırlı katılmaları ve bilinçsizlik düşünceleri belirtilmiştir. Konu hakkında 6, 7, 14 ve 18 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: 6 numaralı katılımcı; “... Süreç boyunca gürültülü bir ortam vardı. Ama tekniğin ruhunda bu var sanırım. İlk defa yaptığımız için çok eğlensek de olayın ne olduğunu bizlerin ne yapacağını anlama açısından bir stres yaşadık diyebilirim. Zamanı yetiştirmek ayrı bir sorundu. Bilinçsizce sürece başladım. Şuan teknik aklımda oturdu. Ne yapacağımı daha iyi biliyorum. ...” ifadeleriyle tekniğin

olumsuz/dezavantajlı yönleriyle ilgili sınıf yönetiminin zor olması, heyecan/stres oluşturmaları, süre yönetimi problemleri ve bilinçsizlik boyutlarına dikkat çekmiştir. Bazı etkinliklerin amacına ulaşamaması ve dersin detaylı işlenmesine engel olabileceği boyutlarına dikkat çeken 7 numaralı katılımcı; “*Bence bazı etkinliklerde hedeflenen amaçlara ulaşamadı. İş biraz şova döndü. Eğlenceliydi, herkese göreydi ama konuların bir kısmı araya gitti. Bu teknikle bir konuyu detaylı inceleme şansınız olmuyor. Bazı ilgi çekici şeyler öğreniyoruz ama detaylı bir öğrenme gerçekleşmiyor. ...*” demiştir. 14 numaralı katılımcı; “*Bu teknik grupla çalışmayı sevmeyen öğrenciler için bir dezavantaj oluşturabilir. Onlar için de bireysel çalışma imkânı verilebilir. ... Ne kadar süre verilirse verilsin hep eksik kalıyor. Süre ihtiyacı olan bir teknik.*” ve 18 numaralı katılımcı ise “*Zamanı ayarlamak gerçekten zor. Grupla öğrenmek istemeyen öğrenciler için de sevimli bir teknik olmayabilir. ...*” diyerek tekniğin her öğrenciye hitap etmemesi ve süre yönetimi problemlerine dikkat çektiği görülmüştür.

Katılımcıların Tekniğin Tarih Derslerinde Kullanımı ile İlgili Önerileri

Katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili önerileri Tablo 8’de sunulmuştur:

Tablo 8.

Katılımcıların Tekniğin Tarih Derslerinde Kullanımı ile İlgili Önerileri

Düşünceler	f	%
Tarih derslerinde tekniğin daha çok kullanılması	8	53,3
Tekniğin diğer derslerde de kullanılması	4	26,7
Öğrencilerin teknik kapsamında yapılan etkinliklere gönüllü olarak katılmasının sağlanması	3	20
Toplam	15	100

Katılımcılara son olarak tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili önerileri sorulmuştur. Katılımcıların önemli bir bölümü (f=14) teknik hakkında herhangi bir öneri belirtmemiştir. Konu hakkında görüş belirten katılımcılar tarih derslerinde tekniğin daha çok kullanılması, tekniğin diğer derslerde de kullanılması ve öğrencilerin teknik kapsamında yapılan etkinliklere gönüllü olarak katılmasının sağlanması düşüncelerini belirtmişlerdir. Konu ile ilgili 4 ve 8 numaralı katılımcıların düşünceleri şu şekildedir: Tarih derslerinde tekniğin daha çok kullanılmasını öneren 4 numaralı katılımcı; “*Bu tekniğin tarih öğretimi açısından faydalı bir teknik olduğunu ve bu tekniğin tarih derslerinde başka konuların öğretiminde de kullanılmasını öneriyorum. Öğrenciler tarih derslerini sevsinler, dersten korkmasınlar. ...*” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. 8 numaralı katılımcı ise “*Bence her derste kullanılmalı. Tarih derslerinde daha çok kullanılmalı. Sadece bazı arkadaşlarımızın grup çalışması yapmak istemediğini düşünüyorum. Onlar için bir şeyler düşünülebilir.*” diyerek teknik hakkında tarih derslerinde tekniğin daha çok kullanılması, tekniğin diğer derslerde de kullanılması ve öğrencilerin teknik kapsamında yapılan etkinliklere gönüllü olarak katılmasının sağlanması düşüncelerini destekleyecek öneriler sunmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Eğitimde öğrenme-öğretme süreçleri dersle ilgili kazanımların gerçekleşmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu süreçlerin nitelikli öğrenme yöntemleriyle zenginleştirilmesi öğrenmenin daha kaliteli gerçekleştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışmada literatürde görece az çalışılmış “Öğrencilerin Yeteneklerine Dayalı Konu Merkezli Öğretim (Dursun Dilek) Tekniği” ile işlenmiş bir tarih dersi sonunda öğrencilerin yaşadığı deneyimlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma sırasında teknikle ilgili yaptığımız genel gözlem tekniğin öğrencilerde olumlu izlenimler bıraktığı yönündedir. Bununla birlikte katılımcılara, teknik kapsamında etkinlik hazırlama süreci ve tekniğin katılımcılarda bıraktığı izlenim ile ilgili sekiz soru sorulmuş ve katılımcıların verdiği cevaplardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcılara teknik kapsamında etkinlik hazırlama süreci ile ilgili olarak bulundukları grubu seçme gerekçeleri, etkinlik hazırlama, sunum süreci ve sınıf atmosferi ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Katılımcıların bulundukları grubu yetenekleri doğrultusunda seçtikleri görülmüştür. Katılımcıların teknik kapsamında etkinlik hazırlama süreci ile ilgili süreci keyifli/eğlenceli buldukları ve işbirlikçi olarak çalıştıkları düşünceleri ön planda yer almıştır. Teknik kapsamında etkinliğin sunum süreci ile ilgili sürecin eğlenceli olması, sınıf hâkimiyeti ve öğretme deneyimi kazandırması düşünceleri katılımcılar tarafından daha çok belirtilmiştir. Sınıf atmosferi açısından katılımcı düşünceleri incelendiğinde güzel, eğlenceli ve öğretici düşünceleri vurgulanmıştır. Katılımcı görüşlerinden teknik kapsamında direkt etkinlik hazırlama süreci ile ilgili olumlu ve aktif bir öğrenme süreci olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan sonuçların teknik hakkında alanyazındaki çalışmalarla (Dilek, 2002; Dilek, 2005; Dilek, 2007; Canbaz, 2006; Yılmaz, 2008; Okumuş & Güven, 2018, Okumuş, 2020a) uyumlu olduğu görülmektedir.

Tekniğin katılımcılarda bıraktığı izlenim ve tarih derslerinde kullanımı ile ilgili katılımcılara; tekniğin tarih dersleri için kullanım durumu, olumlu/avantajlı-olumsuz/dezavantajlı yönleri ve tarih derslerinde kullanımı ile ilgili öneriler sorulmuştur. Katılımcıların tamamı tekniğin tarih derslerinde kullanımı hakkında olumlu düşünce sunmuşlardır. Tekniğin dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi ve kalıcı öğrenme sağlaması görüşleri katılımcıların en çok ifade ettiği düşüncelerdendir.

Katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımının olumlu/avantajlı yönleri hakkındaki düşünceleri; beceri kazanımı ve öğrenme-öğretme süreçlerinde yaşanan diğer kazanımlar olarak açıklanmıştır. Katılımcılar, iletişim kurma, tarihsel empati, eleştirel düşünme, kendini ifade etme, farklı bakış açılarını görme, birlikte hareket etme/işbirlikli çalışma, sosyalleşme ve özgüven kazanma becerilerini ifade etmiştir. Öğrenme-öğretme süreçlerinde yaşanan diğer kazanımlar olarak; tekniğin dersi eğlenceli/zevkli/keyifli hale getirmesi, kalıcı öğrenme sağlaması, ilgi/dikkat çekici ve merak uyandırıcı olması, tüm öğrencileri derse katması, aktif katılım gerektirmesi, dersi anlaşılır hale getirmesi, öğretmene dersi öğretmede kolaylık sağlaması, faydalı

ve verimli olması katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Bu sonuçlar tekniğin hem aktif öğretim (active teaching) hem de aktif öğrenme (active learning) ortamı (bkz. Martella, Swisher & Mayer, 2024) sağladığını göstermektedir. Canbaz (2006), öğrenci yeteneklerine dayalı konu merkezli öğretim tekniği ile yaptığı bir dersin ardından deney grubunun ders başarı puanının kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde arttığını tespit etmiştir. Tekniğin uygulanmasından sonra öğrenciler; tarihsel empati, sorgulama, eleştirel düşünme, tarihsel kavrama, farklı bakış açılarını görme gibi tarihsel beceriler ile iletişim, sözcük edinimi, Türkçeyi düzgün kullanma gibi diğer becerilerini geliştirmişlerdir. Bununla birlikte, dersin kalıcılığının artmasında, uygulama düzeyi bilişsel becerilerin kazanılmasında ve taksonomik yaklaşımın bilgi, kavrama ve uygulama basamaklarında işlem yapabilmelerini olumlu yönde etkilemesinde tekniğin etkili olduğu görülmüştür. Yine tekniğin öğrencilerin zihin ve beden olarak derse aktif olarak katılmalarına olanak sağladığı ve derse olan güdüsünü olumlu etkilediği, derste materyal ve tarihi kaynak kullanımını arttırdığı, sınıf içi disiplini ve “Kılavuzluk/Yönlendirme, Öğrenci-Öğretmen, Öğretmen-Öğrenci, Öğrenci-Öğrenci, Öğrenci-Grup ve Öğrenci-Sınıf” kapsamındaki etkileşimleri olumlu olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir. Ek olarak tekniğin ders öğretmeninin de soru sorma, dinleme, geri bildirim, yönlendirme, yorumlama, materyal kullandırma davranışlarını, sınıf içi disipline ayırdığı zamanı ve öğretmenden öğrenciye, gruba ve sınıfa yönelik davranışlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Güven vd. (2014), etkili tarih öğretiminde öğrencinin derse aktif olarak katılması, derse katkı yapması, tarih bilinci kazanması, kendisinden beklenen beceri ve kapasiteleri geliştirmesinin beklendiğini ifade etmişlerdir. Türkbey (2015), aktif öğrenme doğrultusunda oluşturulan sınıf ortamının öğrencilerin ders başarısını, derse yönelik ilgi ve motivasyonu arttırdığı, derse hazır olma, aktif katılım, bireysel sorumluluk, işbirliği, bilişsel farkındalık ve iletişim düzeylerini olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır. Okumuş (2020a)’un yaptığı çalışmada katılımcılar; tekniğin eğlenceli/ilgi çekici olması, aktif katılımı sağlaması, akılda kalıcılığı sağlaması ve herkesin yetenekli olduğu alanda çalışmaya olanak vermesi, işbirliğini sağlaması, özgüveni geliştirmesi, farklı bakış açılarını görmeye imkân vermesi, öğrenilenleri pekiştirmesi, üretkenlik sağlaması düşüncelerini belirtmiştir. Dolmaz ve Kılıç (2017), aktif öğrenme yaklaşımlarının farklı zekâ türlerindeki öğrencilerin birlikte öğrenmelerine, öğrencinin derse olan ilgi ve motivasyonunun artmasına, öğrencilerin derse öğrenmelerine, beceriler kazanmasına katkı sağladığını tespit etmiştir. Akhan (2022) bu sonuçları destekleyici şekilde; aktif öğrenme yaklaşımlarının kullanıldığı bir tarih dersinin kalıcı öğrenme sağladığı, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirdiği, öğrencinin kendine olan güvenin, öz yeteneklerinin, girişimci özelliklerinin farkına varmasını sağladığı ve zevkli öğrenme ortamı oluşturduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Bu yönüyle çalışmanın alanyazındaki diğer çalışmalarla benzer sonuçlar ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımının olumsuz/dezavantajlı yönleri hakkındaki düşünceleri incelendiğinde; süre yönetimi ve tekniğin her

öğrenciye hitap etmemesi düşüncelerinin ön plana çıktığı görülmüştür. Bu çalışmanın sonuçlarıyla benzer şekilde Ünal (1999), aktif öğrenmenin önündeki engellerin öğrenci, öğretmen ve öğretim kurumundan kaynaklı olabileceğini ifade etmiştir. Dolmaz ve Kılıç (2017), aktif öğrenme yaklaşımlarının uygulandığı sınıflarda sorun olarak sınıfın fiziksel koşulları, oturma düzeni ve sınıfın kalabalık olması durumlarına dikkat çekmiştir. Okumuş (2020a), bu teknikle ilgili en önemli sorunun zaman yönetimi ile ilgili sorun olduğunu belirtmiş ve tekniğin uygulama sürecinin dikkatli bir şekilde planlanması gerektiğini ifade etmiştir. Güzel, Özeren, Akçin ve Özer (2022), etkili bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturma sürecinde fiziki yapıdan, psikolojik yönden ve sosyal-kültürel-sportif faaliyetlerin yerine getirilmesi bakımından bazı sorunlarla karşılaşıldığını tespit etmiştir. Akhan (2022), aktif öğrenme yaklaşımlarının kullanıldığı bir tarih dersinde sınırlılık olarak zaman yönetiminde yaşanan sorunlar, öğrenci sayısının fazla olması ve fiziki koşulların yetersiz olması, materyal eksikliği, sınıf yönetimini sağlamada yaşanan sorunlar gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Son olarak katılımcıların tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili önerileri sorulmuştur. Konu hakkında görüş bildiren katılımcılar tekniğin tarih derslerinde ve diğer derslerde daha çok kullanılması ve etkinliklere gönüllü olarak katılımın sağlanması düşüncelerini ifade etmişlerdir. Tarih derslerinin içeriği ne kadar yoğun olursa içeriği yetiştirme kaygısından dolayı öğretmenlerin geleneksel yöntemlere yönelimi daha fazla olmaktadır (Black, 2003). Türkiye’de son dönemde gerçekleşen değişimle birlikte içeriğin önemli ölçüde azaltıldığı etkinliklerin arttırıldığı görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların önerisi ile mevcut konjonktür birbiriyle uyumaktadır.

Öneriler

Alanyazındaki diğer çalışmalarla birlikte bu çalışmada da tekniğin tarih derslerinde kullanılması ile ilgili olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bağlamda tekniğin tarih derslerinde kullanımı ile ilgili hizmetiçi eğitimlerde ve öğretmen bilgilendirme sistemlerinde öğretmenler yeterli düzeyde bilgilendirilmelidir. İyi örnekler paylaşılmalı ve bu tür çalışmalar teşvik edilmelidir. Alanyazındaki çalışmalar betimsel boyutlarda kalmaktadır. Yeni araştırmaların özellikle eylem araştırması şeklinde tasarlanması önerilmektedir. Ayrıca nicel araştırma ile bu tekniğin öğrenciler üzerindeki etkisi birçok boyutuyla araştırılmaya müsaittir.

Etik Kurul Beyanı

Araştırmanın etik kurul izni, Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 26.12.2023 tarihinde E-34183927-000- 00000903538 belge numarası ile alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarın herhangi bir kurum ya da kişi ile çıkar çatışması durumu bulunmamaktadır. Çalışma etik kurallara uygun olarak yürütülmüştür.

Kaynakça

- Akhan, O. (2022). Tarih öğretmenlerinin derslerinde aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini kullanmalarına yönelik deneyimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 26(2), 431-444.
- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri* (1. baskı). Sentez.
- Başaran, B. İ. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kuramı: Bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*, 5(1), 7-15.
- Belenli, T. (2010). Tarih öğretimi ve çoklu zekâ kuramı. Mustafa Safran (Ed.), *Tarih nasıl öğretilir?* (1. baskı, s. 54-62) içinde. Yeni İnsan.
- Black, L. (2003). Tarih öğretim ve öğreniminde yöntem sorunları. Oya Köymen (Yayına Hazırlayan), *Tarih öğretimine eleştirel yaklaşımlar* (1. baskı, s. 29-33) içinde. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Bal, M. S. (2011). Türkiye’de tarih öğretiminin sorunları ve çözüm yolları konusunda öğretmen adayı ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 371-387.
- Boadu, G. (2015). Effective teaching in history: the perspectives of history student-teachers. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 3 (1), 38-51.
- Borich, G. D. (2014). *Etkili öğretim yöntemleri*. (8. baskıdan çeviri). Nobel.
- Bümen, N. T. (2015). Çoklu Zekâ Kuramı ve eğitim. Özcan Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler* (6. baskı, s. 1-38) içinde. Pegem.
- Canbaz, Y. (2006). *İlköğretim okulu 7. sınıf sosyal bilgiler derslerinde öğrenci yeteneklerine dayalı konu merkezli öğretim tekniğinin değerlendirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Creswell, J. W. (2013a). *Araştırma deseni (Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları)* (4. baskıdan çeviri). Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2013b). *Nitel araştırma yöntemleri (Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni)* (3. baskıdan çeviri). Siyasal.
- Dawson, C. (2015). *Araştırma yöntemlerine giriş (Araştırma projesi yürüten tüm araştırmacılar için pratik bir klavuz)* (4. basımdan çeviri). Eğitimi.
- Demircioğlu, İ. H. (2010). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar* (3. Baskı). Anı.
- Dilek, D. (2002). Sosyal bilimler öğretiminde öğrencilerin yeteneklerine dayalı konu merkezli öğretim (Dursun Dilek) tekniği. *Tarih Öğretimi ve Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu*, 10-12 Ekim 2002, Çanakkale.
- Dilek, D. (2005). Sosyal bilimler öğretiminde öğrencilerin yeteneklerine dayalı konu merkezli öğretim (Dursun Dilek) tekniği. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 153–159.

- Dilek, D. (2007a). *Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi* 3. baskı. Nobel.
- Dilek, D. (2007b). Using a Thematic Teaching Approach Based on pupil's Skill and Interest in Social Studies Teaching. *International Journal of Historical Learning, Teaching and Research* 7(1), Heinnet. <http://centres.exeter.ac.uk/historyresource/journal13/Dilek,%2008.pdf>.
- Dilek, D. & Alabaş, R. (2010). Öğrencilerde tarihsel düşünce gelişimi. Mustafa Safran (Ed.), *Tarih nasıl öğretilir?* (1. baskı, s. 123-130) içinde. Yeni İnsan.
- Dilek, D. & Dilek, G. (2015). Tarihsel becerilerin öğretimi. Muammer Demirel (Ed.), *Tarih Öğretim Yöntemleri* (1. baskı, s. 135-152) içinde. Pegem.
- Dolmaz, M. & Kılıç, R. (2017). Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde aktif öğrenme ve öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *International Journal of Field Education*, 3 (1), 42-59.
- Erdem, A. R. (2005). Öğrenmede etkili yollar: Öğrenme stratejileri ve öğretimi. *İlköğretim Online*, 4 (1), 1-6.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (2. baskı). Anı.
- Göksu, M. M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine yönelik görüşleri. *Kastamonu Education Journal*, 28 (5), 1946-1955. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.4039>
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. & Taşkın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (1. baskı). Seçkin.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri (Felsefe-yöntem-analiz)* (1. baskı). Seçkin.
- Güven, İ., Bıkmaz, F., Demirhan-İşcan, C. & Keleşoğlu, S. (2014). *Tarih öğretimi kuram ve uygulama* (2. baskı). Pegem.
- Güzel, İ., Özeren, E., Akçin, N. & Özer, M. (2022). Öğretmen görüşlerine göre etkili bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturma sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 16, 158-174.
- Köse, E. (2013). Bilimsel araştırma modelleri. Remzi Y. Kınçal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. baskı, s. 99-123) içinde. Nobel.
- LaRoche, I. S. (2015). *Expanding democracy in classrooms: history teacher candidates' perceptions of student feedback as a democratic teaching practice*. [Doktora tezi, University of Massachusetts, Amherst].
- Martella, A. M., Swisher, M., & Mayer, R. E. (2024). How much active teaching should be incorporated into college course lectures to promote active learning?, *Contemporary Educational Psychology*, 79, 102316, <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2024.102316>
- Okumuş, O. ve Güven, A. (2018). Tarih derslerinde demokrasi eğitimi için kullanılacak bazı etkinlikler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (56), 604-628. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185639034>

- Okumuş, O. (2020a). Savaşın içinde barışı öğretmek tarih derslerinde demokrasi eğitimi (1. baskı). Pegem. <https://doi.org/10.14527/978-625-7228-89-3>
- Okumuş, O. (2020b). An investigation of factors that caused the individuals' interest in history after their high school education. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 5 (11), 2378-2422. <https://doi.org/10.35826/ijoecc.194>
- Onurer, C. (2020). 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen tarihsel kavramların öğretiminin tarihsel düşünme becerilerine etkisi. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Özalp, O. (2000). İlköğretim okulları ve liselerde tarih eğitiminin gözden geçirilmesi ihtiyacının ana nedenleri ve bu konudaki çalışmalar. *Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması* (1. Baskı, s. 4-7) içinde. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Öztaş, S. (2008). Tarih öğretimi ve filmler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (2), 543-556.
- Safran, M. (1993). Değişik öğrenim basamaklarında tarih dersine ilişkin tutumlar üzerine bir araştırma. *Eğitim Dergisi*, 4, 35-40.
- Şimşek, A. (2003). Tarih öğretiminde görsel materyal kullanımı. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 143-157.
- Şimşek, A. (2008). Tarih derslerinde bütünsel öğrenme: Gestaltçı yaklaşımdan Holistik yaklaşıma bir bakış denemesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-16.
- Türkben, T. (2015). Aktif öğrenme yöntemiyle oluşturulmuş sınıf ortamının öğrenciler üzerindeki etkisi. *Turkish Studies*, 10 (7), 899-916. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8331>
- Ünal, S. (1999). Aktif öğrenme, öğrenmeyi öğrenmek ve probleme dayalı öğrenme. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 373-378.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Seçkin.
- Yılmaz, A. (2008). Sosyal bilgiler dersi tarih konularının çoklu zekâ kuramına göre işlenişi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 18, 238-252.

Extended Abstract

Developments in recent years have brought teaching processes in which students are at the centre of learning. Many factors should be taken into consideration for students so that they can be at the centre of learning. One of these factors is student characteristics. The use of student-centred methods and techniques that take into account many characteristics of students in learning-teaching processes and turn student characteristics into opportunities will lead to a healthier process. One of these methods is Dursun Dilek Technique (DDT). DDT it is a collaborative, student-centred technique based on the activities of students as part of their interests and abilities within the framework of a subject determined within social studies and history courses. In this technique, the student is given the opportunity to work in the field in

which he/she is interested and talented and puts the student at the centre of learning more. This technique also supports the Multiple Intelligence Theory. The first introductory studies on the technique were conducted by Dursun Dilek in 2002, 2005 and 2007 (b). In the literature, there are studies by Canbaz (2006), who centred on the technique, and Yılmaz (2008), Okumuş and Güven (2018), Onurer (2020) and Okumuş (2020a) who mentioned the technique. In the studies, it is seen that the technique positively affects the learning-teaching processes with many features. However, it is seen that the accumulation in the literature on the technique is relatively insufficient. Especially the notional and rote-oriented structure of history lessons reveal negative attitudes towards the course, and it is thought that possible negative attitudes that may arise in this course process will be prevented by student-centred methods and techniques. In this sense, it is assumed that DDT will make important contributions to the teaching of history lessons. The aim of the research is to determine the thoughts and experiences of pre-service history teachers about DDT after a sample history course application in which the technique is used. In line with the determined purpose, it was tried to learn the thoughts of the participants about the activity preparation process within the scope of DDT, the activity presentation process, the classroom atmosphere during the activity process, the role of the technique in the history teaching process, the advantageous and disadvantageous aspects of its use in history lessons and the suggestions about the use of the technique in the history teaching process.

In general, the research focuses on the implementation of the DDT within a programme and the experiences of the participants during the implementation. In order to see the experiences in detail, qualitative research approach and case study design within the framework of this approach were implemented in the research. The study group of the research consists of 'Pre-Service History Teachers'. Through convenience sampling, 25 participants (13 female, 12 male) who took the 'History Teaching Methods' course, which is one of the teaching profession courses, were determined as the sample. In the study, a semi-structured interview form prepared by the researcher was used in order to learn the thoughts and experiences of the participants about the application. Participants engaged in a total of six hours of practice sessions over three weeks. To analyze the data collected on participant experiences, content analysis was employed.

As a result, our general observation of the technique during the study is that it left a positive impression on the students. Participants were asked about their reasons for choosing their group, the activity preparation process, the presentation process, and their thoughts on the classroom atmosphere within the scope of the technique. It was observed that participants chose their groups based on their abilities. Regarding the activity preparation process within the scope of the technique, their thoughts on finding the process enjoyable/fun and working collaboratively were prominent. Regarding the presentation process within the scope of the technique, participants more frequently mentioned that the process was fun, provided classroom control, and

gave them teaching experience. When examining participants' thoughts on the classroom atmosphere, it was emphasized that they found it beautiful, fun, and instructive. From the participant feedback, it is evident that there was a positive and active learning process directly related to the activity preparation process within the scope of the technique. Participants were asked about the use of the technique in history classes, its positive/advantageous and negative/disadvantageous aspects, and suggestions for its use in history classes, regarding the impression the technique left on them and its use in history classes. All participants expressed positive opinions about the use of the technique in history classes. The most frequently expressed opinions of the participants were that the technique made the lesson fun/enjoyable/pleasant and provided lasting learning. Participants explained their thoughts on the positive/advantageous aspects of using the technique in history classes as skill acquisition and other gains experienced in the learning-teaching processes. Participants expressed that they gained skills in communication, historical empathy, critical thinking, self-expression, seeing different perspectives, working together/collaborative work, socialization, and self-confidence. Other gains experienced in the learning-teaching processes were that the technique made the lesson fun/enjoyable/pleasant, provided lasting learning, was interesting/attention-grabbing and curiosity-inducing, involved all students in the lesson, required active participation, made the lesson understandable, made it easier for the teacher to teach the lesson, and was useful and efficient. When examining participants' thoughts on the negative/disadvantageous aspects of using the technique in history classes, it was observed that time management and the fact that the technique did not address every student were prominent. Participants suggested that the technique should be used more in classes.